

Definitioner og ordforklaringer

Abort	Legal: En fremkaldt abort foretaget i overensstemmelse med gældende lov.
Abortkvotient, samlet	Det antal legale aborter, som ville blive foretaget på 1.000 kvinder i løbet af de fertile aldre 15-49 år, hvis 1) ingen af de 1.000 kvinder døde før det fyldte 50. år, og 2) der i hver aldersklasse blev foretaget netop det antal legale aborter som angivet ved årets aldersbetingede abortkvotienter.
Affald	Affald er ethvert stof og enhver genstand, som indehaveren skiller sig af med, agter at skille sig af med eller er forpligtet til at skille sig af med.
Afgang (fra uddannelse)	Består i uddannelsesstatistikken af personer, som har fuldført en almen- eller erhvervskompetencegivende eksamen, og personer, som har forladt uddannelsen uden en kompetencegivende eksamen.
Afgiftsangivet omsætning	Omfatter salg på hjemmemarkedet af afgiftspligtige varer og tjenesteydelser, samt den afgiftsfri eksport m.v. I den afgiftspligtige salgsværdi indgår told- og punktafgifter, hvorimod moms og registreringsafgift (biler) ikke er medregnet.
Afgørelse	Resultatet af en retshandling, foretaget på baggrund af en sigtelse. Afgørelsen kan fx være ubetinget eller betinget dom, bøde, tiltalefrafald eller frifindelse.
Aflønning af ansatte	Omfatter i nationalregnskabssammenhæng lønninger af enhver art, det vil sige også akkord- og overtidsbetaling, tantiemer, lønmodtageres og arbejdsgiveres bidrag til pensionsordninger og andre sociale ordninger samt værdien af naturalydelse. Der medregnes alle lønninger, som udbetales i Danmark uanset modtagerens nationalitet. Hvis lønninger fra udlandet tillægges og lønninger til udlandet fratrækkes, fås de lønninger, der er modtaget af lønmodtagere bosat i Danmark (danske residerter). Se også <i>Løn/fortjeneste</i> .
Aids	Acquired Immunodeficiency Syndrome (Erhvervet Immundefekt Syndrom) er slutstadiet af hiv-infektionen. På dette stadium vil immunforsvaret fungere så dårligt, at en lang række sygdomme vil kunne forekomme. Se også <i>Hiv</i> .
Aktieindeks	Benyttes til at vurdere den generelle udvikling på aktiemarkedet. Aktie-indeks udtrykker værdistigningen af en kontantformue placeret i en aktieportefølje, hvis sammensætning afspejler sammensætningen af massen af børsnoterede aktier.
Aktieselskab	Er et erhvervsdrivende selskab, i hvilket ingen af deltagerne (aktionærerne) hæfter personligt for selskabets forpligtelser, men hvor hæftelsen er begrænset til den af deltagerne tilvejebragte aktiekapital.
Aktiver	Et regnskabsmæssigt udtryk for formueværdi. Aktiver modsvarer af passiver.
Aldersbetinget fertilitetskvotient	Antal levendefødte pr. år født af mødre i en given aldersklasse pr. 1.000 kvinder i den pågældende aldersklasse i middelfolketallet eller 1.-juli-folketallet (anvendes fra 1989).
Almindelig fri handel	Omsætning af ejendomme, bortset fra familiesalg og tvangsauktion mv.
Ammekøer	Køer, der normalt ikke malkes, men dies af kalve til opdræt af kødrace.
Ammonium	NH ₄ er den kemiske betegnelse for ammonium. NH ₄ opstår fx, når landbruget

Definitioner og ordforklaringer

	spredde ammoniakholdigt gylle på landbrugsjorden. NH_4 bidrager til forsurening.
Analfabetisme	Når et menneske over 15 år hverken kan læse eller skrive et simpelt udsagn om vedkommende hverdag.
Andelskasse	Lokalt pengeinstitut som modtager indskud fra og yder kredit til medlemmerne.
Anden ejer	Omfatter statslige, kommunale og selvejende institutioner samt foreninger
Andre løbende overførsler	Kommer fra andre indenlandske sektorer, EU og udland i øvrigt.
Andre løbende overførsler til og fra udlandet	Omfatter ensidige transaktioner mellem udlandet og offentlig forvaltning og service, selskaber eller enkeltpersoner, der er hjemmehørende i Danmark. Endvidere er enkelte poster, der i betalingsbalancestatistikken er behandlet som eksport/import af tjenester, henført til denne gruppe.
Anke og kære	En afgørelse i 1. instans kan eventuelt forelægges en højere retsinstans, dvs. landsretterne eller højesteret, til fornyet afgørelse.
Anlægsaktiver	Den del af de samlede aktiver, der er bestemt til vedvarende eje eller brug for selskabet.
Anmeldelse	En lovovertrædelse anmeldt til politiet eller som på anden måde er kommet til politiets kundskab.
Anpartsselskab	Et erhvervsdrivende selskab, i hvilket ingen af deltagerne (anpartshaverne) hæfter personligt for selskabets forpligtelser, men hvor hæftelsen er begrænset til den af deltagerne tilvejebragte indskudskapital.
Arbejder	Ansatte mandlige og kvindelige arbejdere samt medarbejdende mestre, der i almindelighed deltager i håndværksfaget. Omfatter faglærte arbejdere, lærlinge, EU-elever og ikke-faglærte.
Arbejdsbetiget lidelse	Enhver sygdom, som er – eller formodes at være – opstået som følge af påvirkninger i arbejdsmiljøet.
Arbejdsformidling	Den statslige arbejdsformidling udføres af AF-kontorerne. AF-kontorenes arbejdsformidling udgør del af den samlede pladsomsætning på arbejdsmarkedet. Om den kommunale arbejdsformidling, som indførtes i 1990, foreligger ingen statistik.
Arbejdsfunktion	Arbejdsfunktionen angiver, hvilket arbejdsområde en person er beskæftiget med.
Arbejdsløse	Se <i>Fuldtidsledige</i>
Arbejdsløshedskasse	En af staten anerkendt forening enten af lønmodtagere eller af selvstændige erhvervsdrivende, der har sluttet sig sammen med det formål at sikre sig økonomisk bistand i tilfælde af ledighed. For at blive statsanerkendt, skal kassen opfylde en række betingelser; bl.a. har det siden 1. januar 1985 været en betingelse, at der er mindst 5.000 medlemmer, hvilket har medført en række sammenlægninger af mindre kasser mv.

Definitioner og ordforklaringer

Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP)	ATP er en obligatorisk aldersforsikring for lønmodtagere i alderen 16–66 år med mindst 9 timers egentlig arbejdstid.
Arbejdsmarkedsplacering	Arbejdsmarkedsplacering dannes ved først at udskille de ledige, herefter afgrænses personer som uddannelsessøgende, efterlønsmodtagere, pensionister, modtagere af overgangsydelse samt personer på orlov. Disse personer klassificeres som udenfor arbejdsstyrken. Tilbage er de beskæftigede. Metoden er modificeret, således at personer, der er i gang med en uddannelse, udskilles først og placeres under uddannelse uanset personens arbejdsmarkedsplacering.
Arbejdsomfang	For forsikrede personer er arbejdsomfanget beregnet ud fra forsikringskategorien. Således betragtes heltidsforsikrede som værende heltidsbeskæftigede og deltidsforsikrede som værende deltidsbeskæftigede. For ikke-forsikrede personer beregnes arbejdsomfanget ud fra det indbetalte ATP-beløb og ansættelseslængden.
Arbejdsstandsning	De mest almindelige udtryk for arbejdsstandsninger er strejker og lockouter. I statistikken skelnes der ikke mellem rets- og interesselvister eller mellem overenskomstmæssige og overenskomststridige arbejdsstandsninger.
Arbejdssteder og job ultimo november	Antal arbejdssteder ultimo november er opgjort som de arbejdssteder, hvor der er henført jobs til på dette tidspunkt. Jobs består dels af beskæftigede lønmodtagere dels af selvstændige og medarbejdende ægtefæller.
Arbejdsstyrke	Summen af beskæftigede og arbejdsløse.
Arbejdsulykke	Pludselig indtrådt hændelse eller forgiftningstilfælde på arbejdspladsen, der har medført uarbejdsdygtighed i mindst én dag ud over tilskadekomstdagen.
Areal	Areal omfatter i boligstatistikken en bygnings samlede etageareal af samtlige etager i bygningen, målt til ydersiden af ydervæggene, samt areal i tagetagen, der kan udnyttes, men ekskl. kælderareal.
Bachelor	Bacheloruddannelsen består af 3 års teoretisk afrundet uddannelsesforløb efter en ungdomsuddannelse, fx HA og erhvervsproglig bachelor. Uddannelsen har til formål at give grundlag for at udøve erhvervsfunktioner og er forudsætning for de fleste lange videregående uddannelser (kandidatuddannelse).
Basispriser	Defineres for indenlandsk produktion som prisen af fabrik eksklusive produkt-skatte, netto. For import er basisprisen defineret som cif-værdien plus told. Også værditilvækst kan defineres i basispriser (s.d.).
BEC	Classification by Broad Economic Categories, udarbejdes af FN.
Bedrift	Landbrugs- eller gartneribedrift. Teknisk økonomisk enhed, der omfatter det areal med tilhørende bygninger, maskiner og husdyr, der af bedriftens indehaver betragtes som hørende til samme brug. En bedrift kan således bestå af en eller flere selvstændigt vurderede landbrugsejendomme og/eller en eller flere dele af selvstændigt vurderede landbrugsejendomme. Tilforpagtede og tillejede arealer medregnes under bedriften, medens bortforpagtede eller bortlejede arealer betragtes som hørende til den bedrift, der har forpagtet eller lejet arealet.
Befolkningstilvækst	Fødte og indvandrede minus døde og udvandrede.
Beskæftigede	De beskæftigede består af lønmodtagere, selvstændige og medarbejdende ægtefæller. For at blive klassificeret som beskæftiget skal man udføre et arbejde mod

Definitioner og ordforklaringer

	<p>en form for betaling i mindst en time i referenceperioden. Endvidere vil personer, der i referenceperioden er midlertidigt fraværende (på grund af sygdom, ferie, orlov e.l.), blive betragtet som beskæftiget. En lønmodtager skal have en fast tilknytning til en arbejdsgiver for at blive betragtet som midlertidigt fraværende.</p>
Beskæftigelsesfrekvens	Beskæftigelsesfrekvens angiver antal beskæftigede i alderen 16-66 år i procent af den samlede befolkning i alderen 16-66 år.
Betinget frihedsstraf	En domfældelse, hvor frihedsberøvelsen kun iværksættes, hvis personen inden for en vis prøvetid begår et nyt strafbart forhold eller overtræder vilkår fastsat af retten.
Bilrådighed	En familie har bilrådighed når et eller flere familiemedlemmer er ejer af en eller flere personbiler eller varebiler uden at ejeren har tilknytning til en erhvervsvirksomhed eller firmabil til rådighed.
Bistand til børn og unge	Hjælpeforanstaltninger til børn og unge i henhold til lov om social service vedrørende børnefamilier med særlige behov. Omfatter anbringelse uden for eget hjem med eller uden forældres samtykke, og visse forebyggende foranstaltninger.
Bolig	Et eller flere værelser hovedsagelig anvendt til beboelse og med selvstændig adgang samt beliggende i en permanent bygning.
Bolig- eller erhvervsenhed	En boligenhed eller en erhvervsenhed i en bygning defineres som et værelse eller flere sammenhængende værelser med tilhørende øvrige rum, anvendt til beboelse eller erhverv, eventuelt til både beboelse og erhverv. Der kræves selvstændig adgang fra vej eller gade, gennem have eller gennem fælles gang- eller trappearealer. Det er afgørende, om enheden kan adresseres selvstændigt i overensstemmelse med ovenstående krav om selvstændig adgang.
Boligstøtte	Hjælp til boligudgifter, der afhængigt af husstandens sammensætning, indkomst- og boligforhold, kan tildeles efter ansøgning. Boligsikring kan tildeles lejere i udlejningslejligheder o.l. samt bofællesskaber, hvor lejeren ikke er pensionist, mens boligydelse kan tildeles modtagere af social pension, som bor i leje-, andels- eller ejerbolig samt bofællesskaber.
Brugte biler	Køb af brugt bil omfatter køb ved genregistrering af tidligere registreret bil, herunder importeret brugt bil, eller ved ejerskifte af allerede registreret bil.
Bruttoavance	Bruttofortjeneste i pct. af omsætning.
Bruttoenergiforbruget	Den mængde energivarer, der er til rådighed efter konvertering i raffinaderier og inden konvertering i el-, gas- og fjernvarmeværker.
Bruttofaktorindkomsten	Beregnes ved fra bruttoværditilvæksten i basispriser at fratække andre produktionskatter, netto. Er lig med bruttonationalproduktet i faktorpriser.
Bruttofortjenesten	Beregnes som <i>omsætning</i> minus <i>vareforbrug</i> minus <i>køb af lønarbejde og underentrepriser</i> .
Bruttonationalproduktet i markedspriser	Fremkommer opgjort fra produktionssiden ved fra produktionsværdien i markedspriser at trække de totale værdi af forbrug i produktionen i køberpriser. Dette begreb kan også opgøres fra indkomstsiden som aflønning af ansatte plus overskud af produktionen og blandet indkomst plus produktionskatter, netto. Endelig kan det opgøres fra anvendelsessiden som summen af alle endelige an-

Definitioner og ordforklaringer

	vendelser i køberpriser minus importen af varer (cif) og tjenester.
Bruttonationalprodukt udvalgte lande	i Bruttonationalprodukt pr. indbygger er opgjort som indeks i forhold til gennemsnittet af EU-25 = 100. Hvis indekset for et land er højere end 100, betyder det, at det pågældende lands BNP pr. indbygger er højere end EU-gennemsnittet og omvendt. BNP pr. indbygger omregnet med købekraftpariteter udtrykker mængdemæssige forskelle mellem lande, da der ved omregning er taget højde for forskelle i prisniveauet mellem landene. Omregning med valutakursen tager imidlertid ikke fuldt ud hensyn til forskelle i prisniveauet i de lande, der sammenlignes. Det medfører at BNP overvurderes i lande med højt prisniveau og undervurderes i lande med lavt prisniveau.
Bruttonationalindkomsten i markedspriser	Denne dannes ved fra bruttonationalproduktet i markedspriser at fradrage formueindkomst samt udgifter til aflønning af ansatte (netto) til udlandet.
Bruttoopsparingen	Svarer til den disponible bruttonationalindkomst i markedspriser med fradrag af privat og kollektivt forbrug. Bruttoopsparingen bliver derved også lig med bruttoinvesteringerne plus kapitaloverførsler, netto, og fordringserhvervelse, netto.
Bruttooverskud af produktion i offentlig forvaltning og service	Er den del af bruttofaktorindkomsten, der tilfalder det offentlige selv. Da det offentliges produktion opgøres fra omkostningssiden, svarer bruttooverskuddet pr. definition til afskrivninger, også kaldet reinvestering eller forbrug af fast realkapital, i offentlig forvaltning og service.
Bruttooverskud af produktionen og blandet indkomst	Beregnes som bruttoværditilvæksten i basispriser minus andre produktionsskatter, netto, og aflønning af ansatte. Såfremt forbrug af fast realkapital fratrækkes fås nettooverskud af produktionen og blandet indkomst, der medgår til aflønning af selvstændiges arbejde i egen virksomhed og til forrentning af kapital mv.
Bruttoreproduktionstal	Det antal levendefødte piger, som 1.000 kvinder vil sætte i verden i løbet af de fertile aldre 15-49 år, hvis ingen af dem dør, før de er fyldt 50 år, og de i hver aldersklasse føder netop så mange børn som angivet ved årets fertilitetskvotienter.
Bruttotonnagen (BT)	Er et ubenævnt tal, der er et udtryk for rumindhold af alle lukkede rum i skibet. Dette mål har nu afløst Bruttoregister tonnagen BRT.
Bruttoværditilvækst i basispriser	Er lig med bruttonationalproduktet i basispriser og opgøres for det enkelte erhverv som produktionsværdien i basispriser minus forbrug i produktionen i køberpriser og er således også lig med summen af andre produktionsskatter, netto, aflønning af ansatte og bruttooverskud af produktionen og blandet indkomst. For samfundet som helhed kan bruttoværditilvæksten tillige opgøres som bruttonationalproduktet i markedspriser minus produktskatter, netto.
Bygningens hovedsagelige anvendelse	Dette svarer til bygningens faktiske anvendelse. I tilfælde af flere anvendelser er den anvendelse registreret, der beslaglægger det største etageareal.
Bygningsbegrebet	Ved en bygning forstås en sammenhængende bebyggelse, i det væsentligste opført af ensartede materialer og i reglen med samme antal etager.
Byområde	Omfatter mindst 200 indbyggere i en sammenhængende bebyggelse med højst 200 m afstand mellem husene, med mindre afbrydelserne skyldes offentlige anlæg, idræts-pladser, erhvervmæssige anlæg eller lignende
Bytteforholdet	Udtryk for forholdet mellem enhedsværdiindekset for eksporten og enhedsværdiindekset for importen udtrykt i pct.

Definitioner og ordforklaringer

Bøger og småtryk	Ikke-periodisk trykte publikationer gjort tilgængelige for offentligheden; bøger er defineret som publikationer på mindst 49 sider, mens småtryk er på 5–48 sider.
Børnebidrag	Bopælskommunen udbetaler i visse tilfælde (fx efter aftale mellem forældrene eller når bidrag ikke betales rettidigt) forskudsvis børnebidrag (normalbidrag) til børn født uden for ægteskab eller til separerede og fraskilte ægtefællers børn, når den bidragsberettigede ikke bor sammen med den anden af barnets forældre. Forskudsvis udbetaling af børnebidrag dækker ikke de bidrag, der udbetales rettidigt af de bidragspligtige uden det sociale udvalgs medvirken.
Børnefamilieydelse	Ydelse som udbetales uafhængigt af indkomstforholdene til alle familier med børn under 18 år som et fast beløb pr. barn. Ydelsens størrelse afhænger af barnets aldersgruppe 0-3 år, 4-6 år, 7-17 år.
Børnetilskud	Tilskud som udbetales uden hensyn til indkomst som ordinært og ekstra børnetilskud til enlige forsørgere med børn under 18 år. Særligt børnetilskud udbetales til forældreløse børn, børn af pensionister, børn af enker/enkemænd samt børn født uden for ægteskab, hvor ingen er anset som bidragspligtig. Fra 1/4.2000 er særligt børnetilskud til pensionister indtægtsreguleret. Siden 1. januar 2001 tildeles særligt børnetilskud desuden til familier, hvor mindst en forælder deltager i en SU-berettiget uddannelse, og i disse tilfælde er tilskudet indtægtsreguleret.
Cirkulerende børsnoterede obligationer	Værdien af de udestående obligationer (inkl. Statsgældsbeviser, skatkammerbeviser og CMO obligationer), noteret på Københavns Fondsbørs og registreret i værdipapircentralen.
Dagpenge ved sygdom eller fødsel	Dagpengeydelse som sikring ved indtægtstab på grund af sygdom, tilskadekomst, fødsel eller adoption. Ordningen omfatter alle erhvervsaktive personer med bopæl og skattepligt i Danmark og består for sygedagpengenes vedkommende dels i en obligatorisk sikring for alle lønmodtagere fra 1. fraværsdag, dels i en frivillig sikring efter to ugers fravær for selvstændige. Statistikken omhandler alene de tilfælde, hvor kommunen udbetaler dagpenge. Ved sygdom skal private arbejdsgivere normalt udbetale dagpenge til lønmodtagere i de første to uger af fraværperioden og offentlige arbejdsgivere i hele fraværperioden.
Dansk oprindelse	En person har dansk oprindelse, hvis mindst én af forældrene er dansk statsborger og født i Danmark.
Delpension	Ydelse til lønmodtagere og selvstændige i alderen 60–65 år når visse betingelser om bopælstid og arbejdsforhold er opfyldt. Arbejdstiden skal nedsættes til 12–30 timer pr. uge. Delpensionen beregnes ud fra dagpengesatsen og kan højst udgøre 82 pct. af indtægtstab ved arbejdstidsnedsættelsen.
Deltagelsesgrad	For hver arbejdsmarkedspolitiske foranstaltning beregnes en deltagelsesgrad for opgørelsesperioden på basis af en registreret startdato, en kendt eller en planlagt slutdato og en oplysning om antal timer pr. uge i foranstaltningen. Deltagelsesgraden udregnes som forholdet mellem de dage i perioden en person deltager i en foranstaltning og periodens dage ganget med forholdet mellem det ugentlige antal timer i foranstaltningen og det mulige antal ugentlige timer.
Diskonto	Rente, beregnet som procentuelt fradrag ved salg eller indløsning af en fordring. Nationalbankens diskonto: Nationalbankens basisrente i forhold til hvilken renten på mellemværende med pengeinstitutterne fastsættes.

Disponibel bruttonationalindkomst i markedspriser	Beregnes ved fra bruttonationalindkomsten i markedspriser at trække løbende overførsler mv. (netto) til EU's institutioner og øvrige udland.
Disponibel indkomst	Disponibel indkomst er det beløb, man har tilbage af indkomsten til forbrug og opsparing, når direkte skat mv., underholdsbidrag og renteudgifter er betalt.
Distriktsblade	Periodiske publikationer med begrænset, men varieret tekst, der husstandsomdeles gratis. Økonomien er baseret på annoncer.
Dødelighedsindeks	Mål for dødeligheden i et erhverv i forhold til alle mænd/kvinder i erhverv. Ved beregning er der taget højde for forskellen i aldersdelingen mellem erhvervene.
Dødshyppighed	Angiver (i 100.000-dele) hyppigheden af dødsfald i løbet af et år, fra en fødselsdag til den næste. Anvendes i dødelighedstavler.
Effektiv kronekurs	Indekset for den effektive kronekurs er en geometrisk sammenvejning af udviklingen i 25 af Danmarks vigtigste handelspartners valutaer over for den danske krone. Vægtgrundlaget er p.t. baseret på industrivarehandelen i 1995.
Effektiv rente	Består af den direkte rente samt af den gennemsnitlige udtrækningsgevinst. Den direkte rente fås ved at multiplicere den pålydende rente med 100 og dividere med købskursen på det pågældende papir.
Efterkommer	En efterkommer er født i Danmark. Ingen af forældrene er både dansk statsborger og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er udenlandsk statsborger, opfattes personen også som efterkommer. Hvis en eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborgerskab, vil deres børn ikke blive klassificeret som efterkommere. Fastholder danskfødte forældre imidlertid begge et udenlandsk statsborgerskab, klassificeres deres børn som efterkommere.
Egenkapital	Ejernes andel af kapitalen. Beregnes som aktiver i alt minus summen af hensættelser og gæld.
Ejendomsvurdering	I henhold til lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme afholdtes den 20. almindelige ejendomsvurdering pr. 1. januar 1996 og den 21. alm. vurdering pr. 1. januar 1998. Ifølge lovens hovedregel skal vurderingen omfatte samtlige landets faste ejendomme.
Ejendomsværdi	Værdifastsættelse af fast ejendom (jord og bygninger) skete frem til 1996 normalt ved vurderinger hvert 4. år samt ved årsreguleringer. Fra 1998 sker værdifastsættelsen ved årlige vurderinger. Ejendomsværdien består af grundværdi og bygningsværdi (forskelsværdi).
Ejer	Omfatter i erhvervsstatistikken ansvarlige indehavere med hovedbeskæftigelse i firmaet, inkl. medarbejdende ægtefælle.
Ejerform	Firma med begrænset ansvar mv.: Aktieselskab (A/S), anpartsselskab (ApS), andelsselskab med begrænset ansvar (AmbA). Ansvarligt firma: Enkeltmandsfirma, interessentskab, kommanditselskab, andelsselskab i øvrigt. Som øvrige ejere optræder staten, kommunerne, fonde, foreninger og selvejende institutioner.
Eksport af varer og tjenester	Omfatter dels alle varer (nye eller brugte) som, mod betaling eller gratis, endeligt forlader dansk økonomisk område til et bestemmelsessted i den øvrige verden,

Definitioner og ordforklaringer

	dels alle tjenester som danske enheder leverer til udenlandske enheder.
Elektronisk handel	Salg eller køb baseret på ordrer afgivet via Internet. I visse sammenhænge omfatter elektronisk handel også ordrer afgivet via andre computerbaserede netværk, eksempelvis i form af EDI (Electronic Data Interchange).
Energi- og ressource afgifter	Afgifter på elektricitet, gas, benzin, naturgas samt visse olieprodukter. Desuden afgifter på stenkul, brunkul og koks mv.
Enfamiliehus	Stuehus til en landbrugsejendom, parcelhus, række-, kæde- eller dobbelthus.
Engrosprisindekset	Indekset belyser udviklingen i producenternes og importørernes salgspriser ekskl. moms og indenlandske punktafgifter. Vægtgrundlaget, der er baseret på nationalregnskabs produktbalance for 1998, er lig summen af import- og produktionsværdierne til hjemmemarkedet ekskl. moms og punktafgifter
Enhedsværdiindeks	Enhedsværdiindekset udtrykker ændringer i prisen på de importerede og eksporterede varer.
Enlig	En voksen person, der ikke indgår i en parfamilie. En voksen er en person, der er fyldt 18 år, eller som har barn, er gift eller indgår i et samboende par. I indkomststatistikens familietabeller indgår også ikke hjemmeboende børn, som ved årets slutning var fyldt 15 år, i gruppen enlige. Se også <i>Par</i> og <i>Familie</i> .
Erhverv	Placering af de beskæftigede på erhverv. Grupperingerne af erhvervene følger Dansk Branchekode 2003 (DB03) jf. årbogens afsnit om erhvervsgruppering.
Erhvervsfaglige uddannelser	De erhvervsfaglige uddannelser omfatter uddannelser ved handelsskoler, tekniske skoler samt landbrugs-, søfarts-, social- og sundhedsskoler. Uddannelserne er en blanding af praktisk oplæring på arbejdspladsen og skoleophold.
Erhvervsfrekvens	Erhvervsfrekvens angiver antal personer i arbejdsstyrken i alderen 16-66 år i procent af den samlede befolkning i alderen 16-66 år.
Erhvervspendling	En person opgøres som erhvervspendler, når vedkommende ikke bor og arbejder i samme kommune.
Erhvervsøkonomiske forhold	Denne hovedgruppe dækker over offentlige aktiviteter, der hænger sammen med sektoren for offentlig forvaltning og service kontrol og regulering af erhvervene, med det formål at skabe en mere samfundsmæssig og effektiv anvendelse af samfundets ressourcer. Hovedgruppen omfatter aktiviteter som fremme af økonomisk udvikling, påvirkning af regionale balancer samt skabelse af bedre erhvervs- og jobmuligheder.
Factoring	Ved factoring belåner finansierings-selskabet en kreditors fakturaer.
Fagblade og tidsskrifter	Periodiske publikationer, der primært henvender sig til målgrupper med fælles faglige/økonomiske selektive interesser. Økonomien er baseret på medlemskontingenter, abonnementer og eventuelt annoncer.
Faktisk arbejdstid	Faktisk arbejdstid er den faktiske ugentlige arbejdstid, inklusive evt. faktisk overarbejde.
Faktorpriser	Faktorpriser er basispriser fratrukket andre produktions-skatter, fx vægtafgifter og ejendomsskatter, samt tillagt andre produktions-subsidier. Det er det prisniveau, bruttofaktorindkomsten (BFI) måles i. BFI benævnes også som bruttonationalproduktet (BNP) i faktorpriser.

Definitioner og ordforklaringer

Familie	En eller flere personer, som bor på samme adresse, og som har visse indbyrdes relationer. En familie består af en enlig, af et par eller af et ikke-hjemmeboende barn under 18 år. Hjemmeboende børn under 18 år regnes med til forældrenes familier. Se under <i>Enlig</i> .
Familieindkomst	Omfatter i indkomststatistikken summen af primær-, overførsels-, formueindkomst (se definitionen af disse begreber) og visse udenlandske indkomster, som ikke umiddelbart kan henføres til de ovenstående tre indkomstarter.
Fast ejendom	Selvstændigt matrikuleret ejendom bestående af jord og bygninger.
Fast realkapital	Fast realkapital opgøres både brutto og netto. Forskellen beror på, om der tages hensyn til slid og faldende restlevetid som følge af, at kapitalgoderne indgår i en produktionsproces. Ved bruttobeholdningen af fast realkapital forstås værdien af alle kapitalgoder opgjort i genanskaffelsespriser for nye kapitalgoder. I faste priser er nettobeholdningen lig bruttobeholdningen minus det akkumulerede forbrug af fast realkapital og afspejler derved, at markedsprisen falder med dalende restlevetid.
Faste bruttoinvesteringer	Omfatter udgifter forbundet med opførelse af nye bygninger (herunder boliger) og anlæg samt køb af transportmidler, maskiner, software og inventar mv. Hertil kommer tilvæksten i landbrugets stambesætninger.
Fastlønnede	Lønmodtagere, hvis løn opgøres på månedsbasis, typisk funktionærer, men fx også lønmodtagere ansat på funktionærlignende vilkår uden at være omfattet af funktionærloven.
Ferie- og forretningsrejser	Danskernes ferie- og forretningsrejser med mindst en overnatning. Beskriver danskernes rejsemønster, aldersfordeling, rejsegruppens størrelse, rejsens organisation og turisternes samlede udgifter ved rejsen.
Fertilitet, samlet	Samlet: Det antal levendefødte, som 1.000 kvinder ville sætte i verden i løbet af de fertile aldre fra 15 til 49 år, hvis 1) ingen af de 1.000 kvinder døde før det fyldte 50. år, og 2) de i hver aldersklasse fødte netop så mange børn, som angivet ved årets fertilitetskvoteinter.
Fertilitetskvoteinter, generel	Antal levendefødte pr. år pr. 1.000 kvinder i den fertile alder 15-49 år.
Fertilitetskvoteinter, summarisk	Antal levendefødte pr. år. pr. 1.000 indbyggere.
Finansielle transaktioner	Finansielle transaktioner i betalingsbalancen forekommer når fx den danske stat, danske kommuner eller danske erhvervsvirksomheder optager lån i udlandet, eller danske værdipapirer bliver solgt til udlandet. I begge tilfælde fremkommer der en statusforringelse over for udlandet, der modsvares af en stigning i valuta-reserven. Det samme gælder, hvis man her i Danmark modtager afdrag på lån, der er ydet til udlandet. Omvendt vil et lån, ydet herfra til personer i udlandet, og de afdrag, som her i landet betales på en gæld, man har i udlandet, optræde som en forbedring af status, der modsvares af en nedgang i valuta-reserven.
Finanslån	Lån optaget i udlandet, typisk i udenlandsk valuta, med en løbetid på mindst et år.
Firma	I erhvervsstatistikken en juridisk enhed, der udøver én eller flere økonomiske aktiviteter på én eller flere lokale enheder (virksomheder).
Flerfamiliehus/	Typisk en udlejnings- eller ejerlejlighedsejendom, hvor der findes to eller flere

Definitioner og ordforklaringer

etagebyggeri	lejligheder, der tjener som bolig.
Foderenhed (FE)	Regningsenhed med udgangspunkt i foderværdien. For eksempel er 1 foderenhed = foderværdien af 0,97 kg hvede, 1,00 kg rug, 0,98 kg triticale, 1,05 kg byg, 1,26 kg havre, 0,92 kg bælgsgød, 0,59 kg raps. En foderenhed for halm beregnes med 5,5 kg hvede-, havre- og triticalehalm, 5 kg bygghalm og 7,5 kg rugghalm. For grønføder og rodfrugternes vedkommende er omregningen baseret på tørstofindholdet.
Folkepension	<p>En social alderspension for alle personer, der opfylder nærmere angivne betingelser om dansk indfødsret og bopælstid.</p> <p>Hvis man er født før den 1. juli 1939, kan man få folkepension, når man fylder 67 år. Hvis man er født 1. juli 1939 eller senere, kan man få folkepension, når man fylder 65 år.</p> <p>Folkepensionen består af et grundbeløb og et pensionstillæg, der begge er indkomstbestemte. Grundbeløbets størrelse afhænger af indkomst ved personligt arbejde. Pensionstillæggets størrelse afhænger af ægtefælles/samlevers samlede indkomst ud over folke- og førtidspension.</p>
Forberedende uddannelser	Ikke kompetencegivende uddannelser af kortere varighed, der forbedrer grundskolen og ungdomsuddannelserne, fx teknisk introduktionskursus og indgangsår til social og sundhed samt værkstedskurser.
Forbrug	<p>I forbrugsundersøgelsen opgøres forbruget som de private husstandes samlede udgifter til varer og tjenester, når hensigten er direkte behovstilfredsstillelse.</p> <p>Specielt opgørelsen af boligforbruget for boligejere indebærer visse problemer. I forbrugsundersøgelsen er problemet søgt løst ved at beregne en husleje (lejeværdi af egen bolig). Beregningen tager udgangspunkt i tilgængelige statistikker over, hvor stor huslejen ville være i en tilsvarende udlejningsbolig, altså i en bolig af samme størrelse og alder, samme beliggenhed og med samme faciliteter.</p> <p>Opdelingen af forbruget følger i hovedsagen de nationalregnskabsmæssige principper, og bygger på Det europæiske nationalregnskabssystem - ENS95. Efter dette system inddeles varer og tjenester efter formål. I den mest detaljerede form indgår i forbrugsundersøgelsen ca. 1.200 enkelte forbrugstyper, der hver er tildelt en 8-cifret kode. I Statistisk Årbog sker offentliggørelsen på det 2- eller det 4-cifrede niveau, mens detaljerede opgørelser leveres på servicebasis.</p>
Forbrug af fast realkapital	Forbrug af fast realkapital i årets priser er et mål for den faste realkapitals fysiske og tekniske værdiforringelse som følge af slid samt teknisk og økonomisk forældelse. Forbrug af fast realkapital adskiller sig fra begrebet afskrivninger i virksomhedsregnskaber. Afskrivninger i virksomhedsregnskaber kan tillige indeholde et element af omvurdering som følge af prisændringer.
Forbrug i produktionen	Beregnes som de varer og tjenester der er anvendt ved produktionen. I offentlig forvaltning og service defineres det som køb af varer og tjenester til løbende forbrug herunder udgifter til leje af lokaler og bygninger mv., forsikringspræmier, samt indirekte skatter og afgifter betalt af det offentlige selv. Endvidere betragtes en del af anskaffelserne af varige goder til militæret (våbensystemer) fortsat per konvention som forbrug i produktionen.
Forbrugerbetalte magasiner	Periodiske publikationer med informativ og underholdende tekst udgivet ugentlig eller sjældnere, primært rettet mod familien/familiemedlemmer. Økonomisk

Definitioner og ordforklaringer

	baseret på løssalg og annoncer.
Forbrugerprisindekset	Forbrugerprisindekset viser den økonomiske inflation i samfundet. Forbrugerprisindekset opgøres på grundlag af de faktiske priser, forbrugerne betaler for varer og tjenesteydelser, der indgår i det private forbrug. Vægtgrundlaget er baseret på nationalregnskabets opdeling af det private forbrug på dansk område kombineret med oplysninger fra forbrugsundersøgelsen. Fra januar 2000 er indekset baseret på forbrugssammensætningen i 1996. Fra januar 2003 er indekset baseret på forbrugssammensætningen i 1999. Fra januar 2001 er grupperingen af varer og tjenesteydelser baseret på den internationale klassifikation for opdeling af husholdningers forbrug (COICOP).
Forbrugerprisindeks 1900 = 100	Frem til 1963 er indekset baseret på materiale fra beregning af detailpristallet, idet direkte skatter og kontingenter mv., som indgik i detailpristallet, er trukket ud. Herved er beregningsgrundlaget for årene før 1964 tilnærmet de principper, som fra 1964 er lagt til grund for forbrugerprisindekset. Vægtgrundlaget i detailpristallet var baseret på leveomkostningerne i arbejder- og tjenestemandsfamilier ifølge de afholdte forbrugsundersøgelser, mens vægtgrundlaget i forbrugerprisindekset fra 1964 har været baseret på det private forbrug for alle husholdninger. Ved sammenkædningen af indeksene i 1964 er der set bort fra disse afvigelser, idet de erfaringsmæssigt vil være uden afgørende indflydelse.
Formueindkomst	Består af renter og udbytter samt den beregnede husleje af ejerbolig. Indtægterne omfatter bl.a. renter af lån ydet udlandet, udbytter af aktier i udenlandske selskaber samt indtjening af overskud i danske virksomheder i udlandet. Udgifterne omfatter bl.a. renter af lån i udlandet, udbytter til danske aktier på udenlandske hænder samt udenlandske selskabers indtjening af overskud i deres filialer og datterselskaber her i landet. I Indkomststatistikken omfatter formueindkomst nettorenteindtægt, herunder også nettorenteindtægt i forbindelse med selvstændig virksomhed, aktieudbytte, fortjeneste ved salg af visse formuegoder og en beregnet lejeværdi af egen bolig.
Formueindkomst til og fra udlandet	Omfatter fortrinsvis renter af alle lån optaget i udlandet af danske enkeltpersoner, selskaber og det offentlige samt udbytter fra danske selskaber til udenlandske moderselskaber, aktie- eller anpartsindehavere o.l. På tilsvarende måde fremkommer renter og udbytter fra udlandet som indtægt for danske långivere, moderselskaber osv.
Forpagtning	Leje af et areal.
Forskning og udvikling (FoU)	FoU omfatter skabende arbejde foretaget på et systematisk grundlag for at øge den eksisterende viden - herunder viden om mennesket, kulturen og samfundet - samt udnyttelsen af denne viden til at udtænke nye anvendelsesområder. Fælles for al FoU-aktivitet er, at den skal indeholde et <i>nyhedselement</i> . FoU-begrebet omfatter forskning og eksperimentel udvikling inden for teknik, naturvidenskab, sundhed, jordbrugs- og veterinærområdet samt inden for kendskabet til mennesket, kulturen og samfundet. Det betyder, at også forskning og udvikling i forbindelse med administration, økonomisk planlægning, systemanalyser samt salg og afsætning medtages i opgørelserne.
Forskningsbiblioteker	Alle biblioteker som i det væsentlige er finansieret med offentlige midler, og som ikke er folke- eller skolebiblioteker eller knyttet til folkebibliotekssektoren.
Forsyning	Industriens salg af egen produktion + import ÷ eksport.

Definitioner og ordforklaringer

Fortjeneste	Se <i>Løn</i> .
Frivillige bidrag til sociale sikringsordninger	Er bidrag, der giver yderen ret til offentlige sikringsydelser. Frivilligheden betyder, at bidragene falder uden for skatte- og afgiftsområdet. De frivillige ordninger omfatter bidrag til frivillig syge-, dagpengesikring og frivillige bidrag til ATP, hovedsageligt fra selvstændigt erhvervsdrivende, der frivilligt har tilsluttet sig ordningen.
Fuldført byggeri	Byggeri, hvortil der er udstedt enten ibrugtagningstilladelse, midlertidig ibrugtagningstilladelse, eller hvor byggeriet er konstateret fuldført, uanset om der foreligger en ibrugtagningstilladelse.
Fuldtidsbeskæftigede	Udtrykker den samlede præsterede arbejdsmængde målt i fulde arbejdsår. Ansatte, der arbejder på deltid eller kun har været ansat en del af året, indgår med en tilsvarende brøkdelen. Beregnes på grundlag af bidraget til Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP), som varierer forholdsmæssigt med arbejdstidens længde.
Fuldtidsledige	<p>Personer klassificeres som arbejdsløse, hvis de i referenceperioden ikke er i arbejde, men er til rådighed for arbejdsmarkedet og samtidig søger arbejde. Statistikken over registrerede arbejdsløse (CRAM) udarbejdes i bedst mulig overensstemmelse hermed.</p> <p>I CRAM beregnes en persons ledighed ud fra antal ledige timer i ugen. Antallet af fuldtidsledige beregnes ved at multiplicere antallet af personer, der har været ledige i perioden med deres gennemsnitlige ledighedsgrad.</p> <p>I den registerbaserede arbejdsstyrke statistik (RAS) opgøres antallet af ledige som de personer, der ifølge CRAM var fuldt ledige i sidste uge i november.</p>
Fungicider	Svampebekæmpelsesmidler, der anvendes til bekæmpelse af svampesygdomme.
Funktionsfordeling	Den funktionelle fordeling belyser formålet med de offentlige udgifter, den viser hvad de offentlige udgiftskroner anvendes til. I statistikken for offentlig forvaltning og service opdeles funktionerne i tre hovedgrupper: Overordnede offentlige tjenester, Samfundsmæssige og sociale forhold og Erhvervsøkonomiske forhold. Ikke-funktionsfordelte udgifter er især rentebetalinger og andre omkostninger forbundet med gæld i offentlig forvaltning og service.
Fængsel	Frihedsstraf, som kan idømmes enten på livstid eller på tid fra 30 dage til 16 år.
Færdselsuheld	Uheld, der er sket på en offentlig tilgængelig vej, plads eller lignende, når uheldet står i forbindelse med den trafikale benyttelse af de nævnte områder, og mindst en af de implicerede parter har været kørende. Som dræbte medregnes i færdselsuheldsstatistikken alle dødsfald, der er en følge af færdselsuheld, og som indtræffer indtil 30 dage efter uheldet. Som tilskadekomne medregnes alle øvrige personer, der efter politiets oplysninger er kommet til skade ved færdselsuheld.
Fødte	Levedefødte + dødfødte.
Første instans	Omfatter 1. retsafgørelse i sager ved byretterne og landsretterne, herunder sø- og handelsretten.
Førtidspension	Social pensionsydelse, der efter ansøgning kan tilkendes personer i alderen 18–66 år. Pension kan tilkendes, når der er tale om en varig nedsættelse af erhvervsniveauet på grund af fysisk eller psykisk invaliditet (helbredsbestemt førtidspension), eller når der foreligger et varigt forsørgelsesbehov af sociale og økonomiske grunde (behovsbestemt førtidspension). Tildelingskriterierne og de udbetalte

Definitioner og ordforklaringer

	beløbsarter varierer med pensionsformerne: Højeste, mellemste, almindelig og forhøjet almindelig førtidspension samt invaliditetsydelse.
Genanvendelse	Omfatter genbrug af affald i oprindelig form, og genvinding af affald. Fx genanvendelse af brugte flasker efter skylning og rensning.
Generalhandel	Opgørelse der i princippet omfatter alle ind- og udførte varer.
Generel fertilitetskvotient	Antal levendefødte pr. år pr. 1.000 kvinder i de fertile aldersklasser (15-49 år).
Genetillæg	Overtidstillæg, holddriftstillæg og forskellige former for smudstillæg.
Gennemsnitlig omsætning	Defineres som den samlede afgiftsangivne omsætning pr. registreringsenhed, for de enheder der har været i drift hele året.
Gennemsnitlige antal deltagere	For AMFORA er det gennemsnitlige antal deltagere for en periode beregnet som summen af deltagelsesgraderne indenfor gruppen.
Godstransportarbejde	Ét ton transporteret én km. - måles i tonkm.
Grundskolen	Omfatter 1.-10. klasse. 1.-9. klassetrin er obligatorisk. 8.-10. klasse kan også tages ved efterskoler.
Grundværdi	Værdiansættelse af jorden til en ejendom.
Guldbeholdning	Danmarks Nationalbanks beholdning af guld opgøres til en pris der er baseret på den seneste officielle notering («gold fixing») i London.
Gæld	Beløb som en virksomhed eller person skylder. Der skelnes mellem fast gæld i form af fx obligationer og løs gæld i form af fx kassekredit og varegæld
Handelsbalance	Værdien af udførselen minus værdien af indførselen.
Hektar (Ha)	1 ha er lig 10.000 m ² , dvs. at 100 ha er lig med 1 km ² .
Hensættelser	Forpligtelser, hvis størrelse eller forfaldstid ikke kendes med sikkerhed, fx udskudt skat og pensionsforpligtelser.
Herbicer	Ukrudtbekæmpelsesmidler, der benyttes til bekæmpelse af uønsket plantevækst i planteavlen
Hiv	Hiv (Human Immundefekt Virus) er et virus, som angriber kroppens immunforsvar. En person, som er smittet med Hiv, vil danne antistoffer mod dette og kaldes på grund af den positive prøve for antistoffer, for HIV-positiv.
Hjælp efter lov om aktiv socialpolitik	Omfatter hjælpeforanstaltninger i henhold til lovene om aktiv social politik og social service i form af kontant støtte, fx hjælp til underhold eller uddannelse (revalidering) til familier eller enkeltpersoner, som på grund af en social begivenhed er kommet i en økonomisk trangssituation uden mulighed for hjælp efter anden lovgivning.
Hjælpeenhed	En særskilt placeret lokal enhed, som producerer hjælpestoffer eller tjenesteydelser til de virksomheder, den betjener.
Hotel	Virksomhed, der yder ekstra service, som fx forplejning til de overnattende gæster. Omfatter hoteller, moteller, kroer, feriepenionater, feriecentre, o.l., der tilbyder overnatningsmulighed til rejsende.

Definitioner og ordforklaringer

Hovedstadsområdet	Hovedstaden og for perioden 1. januar 1970-1979 følgende 18 omegnskommuner: Albertslund, Ballerup, Brøndby, Dragør, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Høje Taastrup, Lyngby-Taarbæk, Rødovre, Søllerød, Tårnby, Vallensbæk, Værløse, Birkerød, Farum og Hørsholm. Pr. 1. januar 1980 yderligere 7 omegnskommuner: Ledøje-Smørum, Ishøj, Allerød, Fredensborg-Humle-bæk, Karlebo, Greve og Solrød. Fra 1. januar 1999 er Ballerup, Dragør, Høje Taastrup, Ishøj, Ledøje Smørum, Søllerød, Værløse, Allerød, Birkerød, Farum, Fredensborg-Humle-bæk, Hørsholm, Karlebo, Greve og Solrød kommuner udskilt af Hovedstadsområdet og opdelt i by/land efter samme principper som øvrige kommuner i landet.
Husdyrtæthed	Husdyrtætheden udtrykker miljøbelastningen af plantenæringsstof (kvælstof) fra husdyrene på landbrugets dyrkede arealer. Et stigende antal kvæg, svin og fjerkræ vil alt andet lige medføre en større gyllemængde, som skal udsprede på landbrugsbedriftenes arealer. Dette kan være et miljøproblem, hvis plantevæksten ikke optager alt næringsstoffet, fordi den overskydende mængde udvaskes til vandmiljøet og medfører øget algevækst.
Husholdningers forbrug	Består af danske husholdningers udgifter til varer og tjenester såvel i Danmark som i udlandet. Fratrækkes danskeres køb i udlandet (turistudgifter mv.) og til lægges udlændinges køb i Danmark (turistindtægter mv.) fås husholdningernes forbrug på dansk område.
Husleje	Det beløb, der lovligt kan afkræves lejeren. Huslejen omfatter ikke varmebidrag, ligesom eventuel boligsikring ikke er fratrukket i huslejen.
Husstand	Omfatter i forbrugsundersøgelsen de personer, der bor sammen og har en høj grad af fælles økonomi. Logerende mv. danner egne husstande. I befolkningsstatistikken består en husstand af den eller de personer, der bor på en adresse.
Hæfte	Frihedsstraf, som kan idømmes fra 7 dage til 6 måneder. Personer, der udstår hæftestraf, har særlige rettigheder i forhold til personer, der udstår en fængselsstraf.
Ikke-funktionsfordelte udgifter	Denne hovedgruppe indeholder i offentlige finanser især rentebetalinger og andre omkostninger, der er forbundet med gæld i offentlig forvaltning og service. Betaling af renter på gæld er udtryk for, at nogle tidligere afholdte udgifter er finansieret ved låntagning fremfor ved hjælp af løbende skatter. Disse udgifter er ikke knyttet til de løbende aktiviteter, og kan derfor ikke entydigt klassificeres til en særlig funktion.
Ikke-markedsmæssig aktivitet	Karakteriseres ved, at den udføres af det offentlige, af organisationer og foreninger eller af private husholdninger med henblik på »eget« forbrug.
Ikke-vestlige lande	Alle lande der ikke er vestlige lande. De under vestlige lande.
IMF	Den Internationale Valutafond. Reservestillingen i IMF opgøres som forskellen mellem Nationalbankens aktiver og passiver over for IMF. Det vil sige forskellen mellem det af Danmark indbetalte beløb til IMF og IMF's beholdning af danske kroner.
Import af varer og tjenester	Omfatter dels alle varer (nye eller brugte) som mod betaling eller gratis definitivt får adgang til dansk økonomisk område fra den øvrige verden, dels alle tjenester, som udenlandske enheder leverer til danske enheder.
Imputerede bidrag til	Er beregnet bidrag fra tjenestemænd mfl. Disse bidrag svarer til den værdi for

Definitioner og ordforklaringer

sikringsordninger	optjent pensionsret, som er tilregnet deres løn. Bidraget beregnes i praksis som den udbetalte pension for igangværende pensionsordninger.
Indirekte målte finansielle formidlings-tjenester (FISIM)	Beregnes som forskellen mellem pengeinstitutternes renteindtægter mv. og renteudgifter. I henhold til internationale rekommandationer fratrækkes dette beløb under et fra den erhvervsfordelte bruttoværditilvækst med det formål at kunne medregne renteforskellen i produktionsværdien inden for finansiel virksomhed uden samtidig at behøve at foretage en skønmæssig fordeling af beløbet på rå- og hjælpestoffer i erhvervene.
Indkomsten	Er i nationalregnskabssammenhæng lig med bruttonationalproduktet i faktorpriser. Beregnes ved fra bruttoværditilvæksten i basispriser at fratække andre produktionsskatter, netto.
Indkomsten i markedspriser	Denne dannes i nationalregnskabssammenhæng ved fra bruttonationalproduktet i markedspriser at fradrage formueindkomst samt udgifter til aflønning af ansatte (netto) til udlandet.
Indkomsterstattende ydelser	Omfatter kontanthjælp efter lov om aktiv social politik mv., arbejdsløshedsdagpenge o.l., sygedagpenge, offentlige pensioner, efterløn mv., orlovsydelser, stipendier og rentetilskud fra Statens Uddannelsesstøtte. Renteindtægter indgår ikke i over-førselsindkomsten.
Indtægter fra jord og rettigheder	Omfatter væsentligst forpagtningsafgifter, koncessionsafgifter o.l.
Indvandrere	En indvandrer er født i udlandet. Ingen af forældrene er både dansk statsborger og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysning om nogen af forældrene, og personen er født i udlandet, opfattes personen også som indvandrer.
Input-output	En input-output tabel giver en detaljeret beskrivelse af samfundets produktionsstruktur og anvendelse af varer og tjenester. Tabellen kan således opfattes som en yderligere specifikation af nationalregnskabets tre hovedkonti for hhv. varer og tjenester, produktion og indkomstdannelse. Input-output tabellen udgør derfor en integreret del af nationalregnskabsstatistikken og er konsistent med nationalregnskabets data i såvel det enkelte år som over tid.
Insekticider	Insektbekæmpelsesmidler, der benyttes i planteavl.
Installationsmangler	En bolig har installationsmangler, hvis den mangler toilet, bad og/eller centralvarme.
Interessentskab	Et selskab med to eller flere deltagere, der har indgået en aftale om i forening at drive økonomisk virksomhed. Deltagerne er fuldt ansvarlige over for virksomhedens kreditorer.
Investering	Anskaffelser minus salg af fast ejendom og driftsmidler.
Investeringer, netto	Tilgang minus afgang af anlægsaktiver, dvs. fast ejendom (grunde, bygninger mv.) og driftsmidler (maskiner, køretøjer, inventar mv.). Tilgang opgøres til anskaffelsespris før afskrivninger og andre reguleringer og omfatter såvel købte som leasede aktiver. Afgang værdisættes til salgsprisen.
It-sektoren	It-erhvervene består af de virksomheder, der udbyder produkter og serviceydelser inden for elektronik, it, software, telekommunikation og andre områder, der primært er baseret på informationsteknologi. It-erhvervene kan statistisk opdeles i 4 undergrupper, nemlig it-industri, it-engroshandel, telekommunikation og it-

Definitioner og ordforklaringer

	konsulentydelse. Disse grupper kan igen underopdeles på i alt 35 enkeltbrancher, heraf 16 industribrancher, ni engroshandelsbrancher, en telekommunikationsbranche og ni brancher inden for konsulentydelse.
Joule	Måleenhed for energi ($\text{GJ}=10^9$ joule).
Kapitalakkumulation	I offentlige finanser omfatter reale kapitalaktiviteter i sektoren for offentlig forvaltning og service. Kapitalakkumulation opgøres som: Faste nyinvesteringer + køb af bygninger (netto) = Faste bruttoinvesteringer Faste bruttoinvesteringer + lagerforøgelse (netto) + køb af jord og rettigheder (netto) = Kapitalakkumulation
Kapitalapparat	Se <i>Fast realkapital</i> .
Kapitaloverførsler	Påvirker enten givers eller modtagers formue. Af eksempler kan nævnes anlægs- og investeringstilskud, visse erstatninger samt nedskrivninger af lån og lignende ydelser, oftest af engangskaraktér.
Kapitaloverførsler til og fra udlandet	Omfatter transaktioner af engangskaraktér mellem udlandet og den offentlige sektor, private selskaber eller enkeltpersoner, der er hjemmehørende i Danmark. Der kan være tale om investeringstilskud til eller fra EU's institutioner og arv.
Kapitelstakster	Gennemsnitlige producentpriser opnået ved salg af korn (byg og hvede) fra høstens begyndelse til udgangen af december i høståret. Kapitelstaksterne beregnes af Danmarks Statistik i henhold til lov nr. 592 af 12. december 1984. Anvendes hovedsagelig i forbindelse med forpagtningskontrakter.
Kommanditselskab	Et selskab, hvor en eller flere af deltagerne hæfter solidarisk og med hele deres formue for selskabets forpligtelser (komplementarerne), mens de øvrige deltagere kun hæfter med et bestemt beløb (kommanditisterne).
Kommuner og amter	Danmark er inddelt i 271 kommuner; de 268 kommuner udgør 13 amter. Bornholms regionskommune samt København og Frederiksberg kommuner er uden for den amtskommunale inddeling. Christiansø, der er uden for kommuneinddelingen, administreres af Forsvarsministeriet.
Kontant pris	Kontant udbetaling på en ejendom med tillæg af kursværdien af prioriteterne.
Korrektioner i befolkningsregnskab	Omfatter forsvundne og genfundne danske statsborgere og er desuden en afstemningspost, hvori indgår annullationer af hændelser i foregående periode.
Korte videregående uddannelser	De korte videregående uddannelser (fx byggetekniker, korrespondent med 1 sprog, politibetjent) har 2 års uddannelse ovenpå en ungdomsuddannelse og de kan indeholde praktisk oplæring.
Kriminalforsorgen	Direktoratet for Kriminalforsorgen varetager driften af åbne og lukkede anstalter, arresthuse og den fri kriminalforsorgs afdelinger.
Kriminalitetshyppighed	I undersøgelsen af kriminalitet og national oprindelse opgøres de aldersbetingede kriminalitetshyppigheder for de forskellige herkomstgrupper (indvandrere, efterkommer eller dansk), som indekstal, hvor 100 angiver landsgennemsnittet (dvs. at talværdier over 100 angiver at hyppigheden er over gennemsnittet). Endvidere er kriminalitetshyppighederne aldersstandardiseret, dvs. der er korri-geret for, at aldersfordelingen ikke er ens for de forskellige herkomstgrupper.

Definitioner og ordforklaringer

Kursreguleringer	Ændringer i værdien af aktier, obligationer og pantebreve, som følge af renteændringer siden sidste opgørelse.
Kvantumindeks	Kvantumindekset udtrykker de mængdemæssige ændringer i import og eksport.
Kvartil (nedre og øvre)	Nedre kvartil i en indkomstfordeling er det indkomstbeløb, der deler indkomstmottagerne således at 25 pct. har en indkomst, der ligger under beløbet og 75 pct. har en indkomst, der ligger over. Øvre kvartil deler tilsvarende indkomstmottagerne i 75 pct. med en indkomst, der ligger under og 25 pct., der ligger over.
Kvartilfordeling	Efter en sortering af indkomstmottagere efter indkomststørrelse opgøres det, hvor stor en andel af indkomstmassen, hver fjerdedel af indkomstmottagerne, råder over.
Kvotienter	<p>Kvotienter inden for befolkningsstatistikken:</p> <p>Aldersbetingede: Antal levendefødte pr. år født af mødre i en given aldersklasse pr. 1.000 kvinder i den pågældende aldersklasse. Kvotienterne på femårs-aldersklasserne er beregnet som simple gennemsnit af kvotienterne for de enkelte étårs-aldersklasser af kvinder i de fertile aldre, hvorved man fjerner virkningerne af forskydningerne fra år til år i kvindernes aldersfordeling inden for de enkelte femårs-aldersklasser. Generelle: Antal levendefødte pr. 1.000 kvinder i de fertile aldersklasser, dvs. 15–49 år.</p> <p>Summariske: Antal levendefødte pr. 1.000 indbyggere.</p>
Kvælstofilter	NO _x er en betegnelse for nitrogenoxider eller på dansk; kvælstofilter. Det er en kemisk forbindelse mellem et nitrogen-atom og et eller flere oxygen-atomer. Kvælstofilter spredes med vinden og bidrager til forurening af miljøet.
Kvælstofoxider (NO_x)	Forbindelser af kvælstof og ilt, der dannes ved forbrænding. Kvælstofoxider er sundhedsfarlige i høje koncentrationer og kan i atmosfæren omdannes til salpetersyre, der øger nedbørens surhedsgrad og bidrager til algevækst.
Køb af bygninger, netto	Er ejendomserhvervelser, hvor de eksisterende bygninger er den væsentligste størrelse, minus tilsvarende salg.
Køb af jord og rettigheder, netto	Omfatter for det første ejendomserhvervelser, hvor jorden er det afgørende, minus salg. Endvidere indgår udgifterne til varig erhvervelse af forskellige udnyttelsesrettigheder.
Købekraftpariteter	Købekraftpariteter - også kaldet PPP (Purchasing Power Parities) - er forholdet mellem forskellige landes priser i de nationale valutaer for de samme varer eller tjenester. Købekraftpariteter anvendes først og fremmest ved omregning af BNP og andre nationalregnskabsposter til internationalt sammenlignelige størrelser. Ved anvendelsen af købekraftpariteter til omregning til en fælles valuta tages der højde for forskelle i prisniveauet. Ved omregning med valutakurserne tages der derimod ikke fuldt ud højde for forskelle i priserne. Købekraftpariteter anvendes derudover til opgørelse af prisniveauet i de lande der sammenlignes.
Køretøjkilometer	Når et køretøj har flyttet sig en km.
Lagerforøgelse	Omfatter i nationalregnskabsstatistikken rå- og færdigvarelagre i fremstillingsvirksomhed, engros- og detailhandelslagre samt lagerforøgelse af en række varer, der foreligger særlige oplysninger om, først og fremmest landbrugets lagre og øvrige besætningsforskydninger samt EU-interventionslagre i Danmark. Består i

Definitioner og ordforklaringer

	statistikken over offentlige finanser primært af køb af varer til interventionslagre og strategiske lagre minus salg fra disse lagre.
Landbrugssektor	Omfatter landbrug, gartneri, pelsdyravl, jagt og biavl.
Lange videregående uddannelser	De lange videregående uddannelser har mere end 4 års teoretisk uddannelse, hvis der ikke er en forudgående bacheloruddannelse, fx civilingeniør og teolog. De fleste lange videregående uddannelser består af en kandidatoverbygning af normalt 2 års teoretisk uddannelse efter bacheloruddannelsen, fx cand. scient.
Leasing	Ved leasing køber leasingsselskabet typisk et leasingaktiv efter aftale med aktivets fremtidige bruger. Herefter leases – eller udlejes – aktivet til brugeren.
Ledige	Se <i>Arbejdsløse</i> .
Ledighedsgrad og gennemsnitlig ledighedsgrad	Ved opgørelsen af ledigheden i arbejdsløshedsstatistikken (CRAM) beregnes der en ledighedsgrad for hver enkelt af de personer, der har været berørt af ledighed i perioden. For forsikrede personer beregnes ledighedsgraden ved at sætte antallet af ledige timer i forhold til antallet af forsikrede timer i ugen. Hvis en person er arbejdsløshedsforsikret for 37 timer om ugen, og pågældende er ledig i 19 timer, vil ledighedsgraden være 0,514; hvis den samme person havde været arbejdsløshedsforsikret for 26 timer om ugen, ville ledighedsgraden være 0,731. En person med ledighedsgraden 1 er fuldt ledig, dvs. at den pågældende har været ledig i det antal timer, den pågældende er forsikret for i en given periode. På baggrund af de enkelte personers ledighedsgrader beregnes en gennemsnitlig ledighedsgrad. Den gennemsnitlige ledighedsgrad er et udtryk for den gennemsnitlige varighed af en ledighedsperiode. Den gennemsnitlige ledighedsgrad fås ved at summere ledighedsgraderne i perioden og dernæst dividere med antallet af ledighedsberørte personer i perioden.
Ledighedsprocenter	Der beregnes ledighedsprocenter for hhv. arbejdsløshedsforsikrede personer og for registrerede ledige i alt dvs. arbejdsløshedsforsikrede inkl. ikke-forsikrede ledige. For begge beregninger gælder, at aldersafgrænsningen er 16-66 år og at personer på efterløn og overgangsydelse ikke medtages. Ledighedsprocenten for registrerede ledige beregnes ved at sætte det gennemsnitlige antal ledige i forhold til arbejdsstyrken (RAS). Ledighedsprocenten for forsikrede beregnes ved at dividere den gennemsnitlige ledighed i perioden for de personer, der samtidig er forsikrede ultimo perioden med antallet af forsikrede personer ultimo perioden.
Levendefødt	Barn, som kommer til verden med tydelige tegn på liv (dvs. ånder, skriger eller græder) uanset svangerskabsperiodens længde.
Liniefart	Angiver sejlads med skib i faste ruter og i regelmæssige, forud planlagte rundrejser
Luftkvalitet	Et mål for koncentrationen af forskellige forurenende stoffer i luften. Ren luft indeholder 78 pct. kvælstof, 21 pct. ilt og 1 pct. ædelgasser mv.
Løbende overførsler	Kategorien anvendes i statistikken over offentlige finanser. Påvirker de løbende disponible indkomster. De består først og fremmest af overførsler til husholdningerne. Disse overførsler opdeles i sociale overførsler som folke- og førtidspension, tjenestemandspension, arbejdsløshedsdagpenge og efterløn, bistandsydelse, syge- og barselsdagpenge, børnetilskud mv. samt boligsikring og boligydelse. Hertil kommer andre indkomstoverførsler som fx uddannelsesstøtte.

Definitioner og ordforklaringer

Løbende overførsler til og fra udlandet	Omfatter bl.a. private gaveydelse over grænsen og hjælp til udviklingslandene. Endvidere indgår overførsler mellem Danmark og EU's institutioner, på indtægts-siden støtten til dansk landbrug fra landbrugsfonden og på udgiftssiden Danmarks bidrag til EU's budget.
Løn/fortjeneste	Lønnen, eller med andre ord fortjenesten; omfatter alle lønmodtagerens indtægter i forbindelse med ansættelsesforholdet, herunder løn og arbejdsgiverbetalte dagpenge i forbindelse med sygefravær mv., feriebetalinger og såvel arbejdsgiver- og lønmodtagerbidrag til pensionsordninger. Se også <i>Aflønning af ansatte</i> .
Lønmodtagerorganisationer	Sammenslutning af lønmodtagere og arbejdsløse med samme fag/uddannelse og/eller med samme type arbejdsopgaver med det formål at arbejde for medlemmernes fælles interesser. De fleste lønmodtagerorganisationer er medlemmer af en hovedorganisation (fx LO, FTF og AC), mens et mindre antal står uden for hovedorganisationerne.
Lønmodtagernes Garantifond	LG er en lovbestemt sikring af lønmodtagernes krav på løn, feriegodtgørelse mv. i tilfælde af arbejdsgiverens konkurs, virksomhedens ophør eller lign.
Lønsum	Omfatter den samlede årlige lønudbetaling til alle ansatte på et arbejdssted samt eventuelle indbetalinger til arbejdsgiveradministrerede kapitalpensionsordninger. I beløbet indgår feriegodtgørelse, men ikke pensionsbidrag eller ATP.
Løsoøre	Rørlige ejendele, fx møbler og maskiner.
Maksimal udjævningsprocent	Angiver, hvor stor en andel af indkomstmassen, der skal flyttes fra indkomstmodtagere med højere indkomst end den gennemsnitlige til indkomstmodtagere med lavere indkomst end den gennemsnitlige for at opnå en præcis ligelig fordeling.
Markedsmæssig aktivitet	Udøves i enheder, hvis formål det er at producere varer og tjenester til afsætning på markedet eller til egen anvendelse, normalt med den hensigt at opnå en fortjeneste herved.
Markedspriser	Svarer til køberpriser. Dette værdibegreb anvendes i det danske nationalregnskab kun for totalstørrelser (fx bruttonationalproduktet i markedspriser).
Markedsværdi	For nettotilgangen af børsnoterede obligationer beregnes denne som bruttotilgangen til kursværdi fratrukket udtrækninger til pari (kurs 100) og anden afgang til kursværdi.
Medianen	I en indkomstfordeling er medianen det indkomstbeløb, der deler indkomstmodtagerne, således at halvdelen har en indkomst, der ligger under beløbet, og halvdelen har en indkomst, der ligger over.
Mellemlange videregående uddannelser	De mellemlange videregående uddannelser har 2-4 års teoretisk uddannelse efter en ungdomsuddannelse (fx folkeskolelærer, sygeplejerske og diplomingeniør). Uddannelserne er professionsrettede og kendetegnede ved at kombinere teori og praktik i et sammenhængende uddannelsesforløb. Uddannelser på dette niveau, der opfylder visse kriterier, kan opnå titlen professionsbachelor.
Middellevetid	Det gennemsnitlige antal år, som personer i en given alder har tilbage at leve i, hvis deres dødelighed fremover (alder for alder) svarer til det niveau, som er konstateret i den aktuelle periode. Der findes altså en middellevetid svarende til

Definitioner og ordforklaringer

	enhver alder.
Miljøskatter	Omfatter afgifter lagt på affald, CO ₂ , SO ₂ , emballage, engangsservice, CFC, bekæmpelsesmidler, råstoffer, ledningsført vand, NiCd-batterier og klorerede opløsningsmidler.
Momsregistrerede virksomheder	Virksomheder registreret i toldvæsenets register over enheder indeholdelsespligtige for merværdiafgift (moms).
Naturalisation	Erhvervelse af dansk statsborgerskab.
Nettoprisindekset	Nettoprisindekset opgøres på grundlag af de priser, forbrugerne betaler for varer og tjenesteydelser, der indgår i det private forbrug, ekskl. indirekte skatter og afgifter og inkl. pristilskud. Vægtgrundlaget er baseret på nationalregnskabets opdeling af det private forbrug på dansk område kombineret med oplysninger fra forbrugsundersøgelsen. Fra januar 2000 er indekset baseret på forbrugssammensætningen i 1996. Fra januar 2003 er indekset baseret på forbrugssammensætningen i 1999. Fra januar 2001 er grupperingen af varer og tjenesteydelser baseret på den internationale klassifikation for opdeling af husholdningers forbrug (COICOP). Beregning af nettoprisindekset er lovfæstet ved lov nr. 438 af 13. juni 1990, med de ændringer, der følger af § 15 i lov nr. 1056 af 23. december 1998, jf. lovbekg. nr. 76 af 3. februar 1999.
Nettoreproduktion	Det antal levendefødte piger, som 1.000 kvinder ville sætte i verden i løbet af de fertile aldre 15-49 år, hvis de 1.000 kvinder fra 0-års alderen antalmæssigt reduceres svarende til årets dødelighedserfaringer, og de i hver aldersklasse føder netop så mange børn som angivet ved årets fertilitetskvotienter.
NH₄	Se <i>Ammonium</i> .
Nitrat	Nitrat er et næringssalt, som i vandmiljøet bidrager til algevækst og forsurening.
Normal arbejdstid	Normal arbejdstid er den sædvanlige ugentlige arbejdstid, inklusive evt. normalt overarbejde.
NO_x	Se <i>Kvælstofilter</i> .
Nyregistrerede motorkøretøjer	Nye motorkøretøjer, der indregistreres 1. gang. Importerede brugte motor-køretøjer, der registreres for første gang i Danmark indgår ikke i opgørelserne, men opgøres som brugtbilkøb.
Obligationer	Efter Værdipapircentralens etablering i 1979 består obligationer ikke længere som fysiske enheder. Obligationer prisfastsættes dagligt på Københavns Fondsbørs og udstedes i serier af, Staten, realkreditinstitutterne, andre obligationsudstedende institutter eller af erhvervsvirksomheder.
Offentlig forvaltning og service	Offentlig forvaltning og service omfatter de myndigheder og institutioner, hvis hovedfunktion det er, at producere ikke-markedsmæssige offentlige tjenester og/eller at foretage omfordelinger af samfundets indkomster. Afgrænsningen af den offentlige forvaltning og service skal ses i forhold til de offentligt ejede virksomheder, som sammen med den offentlige forvaltning og service udgør den samlede offentlige sektor.
Offentlig forbrugsudgift	Opgøres fra omkostningssiden og fremkommer på følgende måde: $\text{Aflønning af ansatte} + \text{forbrug af fast realkapital} = \text{Bruttofaktorindkomst (BFI)}$

Definitioner og ordforklaringer

	<p>Bruttofaktorindkomst (BFI) + forbrug i produktionen = Produktion</p> <p>Produktion + sociale ydelser i naturalier – salg af varer og tjenester</p> <p>= Offentlig forbrugsudgift</p> <p>Den offentlige forbrugsudgift eller forbrug omfatter driftsaktiviteter i sektoren for offentlig forvaltning og service. Over halvdelen af den offentlige forbrugsudgift kan fordeles individuelt på personer. Resten er kollektivt offentligt forbrug.</p>
Offentlige kursusudbydere	Omfatter offentlige voksen- og efteruddannelsesinstitutioner samt selvejende institutioner, der modtager statslige tilskud.
Offentlige kvasi-selskaber	<p>Offentlige kvasi-selskaber er karakteriseret ved, at deres regnskaber er integreret i stats- eller kommuneregnskaberne. Sektoren for offentlig forvaltning og service kontrollerer disse selskaber 100 pct. med tilhørende juridiske forpligtelser og dækker selskabers driftsunderskud eller modtager selskabers driftsoverskud. Det betyder, at disse virksomheder kun indgår i statistikken for offentlig forvaltning og service med deres over- eller underskud. Det offentliges dækning af kapitaludgifter til fx faste nyinvesteringer i selskaberne fremgår dog ikke af statistikken, da der i statistisk forstand er tale om, at det offentlige erhverver ejerandelsbeviser. Eksempler på offentlige kvasi-selskaber er DSB, kommunale forsyningsvirksomheder og dele af renovationsbranchen.</p> <p>Følgende forudsætninger gælder for et offentligt kvasi-selskab: Regnskaberne er i stats- eller kommuneregnskaberne; produktionen er markedsbestemt, fremstilles i stor skala og sælges hovedsageligt til den private sektor, dvs. indtægter ved salg udgør 50 pct. eller mere end de løbende driftsudgifter; selskaberne drives erhvervsmæssigt.</p>
Offentlige udgifter til kultur	De offentlige udgifter til kultur omfatter nettodriftsudgifterne under Kulturministeriet og uddelingen af tipsmidler til kulturelle formål. Endvidere er kommuners og amters nettodriftsudgifter til kultur omfattet.
Offentlige veje	Veje, der er under bestyrelse af kommunerne, amtskommunerne eller Vejdirektoratet.
Omsætning	Indtægter ved salg af produkter og tjenesteydelser der hidrører fra firmaets primære drift. Omsætningen er opgjort efter rabatter og er ekskl. afgifter m.m. der direkte er forbundet med salget. Omfatter også arbejde udført for egen regning og opført under aktiver, fx bygning af egne maskiner.
Omsætning mv.	Omsætningen og andre driftsindtægter.
Omsætningsaktiver	Varelagre, likvide beholdninger, salgstilgodehavender samt let realisable værdipapirer, der ikke er bestemt til vedvarende eje.
OMXC-aktieindeks	Er fondsbørsens totalindeks og inkluderer alle aktier. OMXC erstattede den 15. juni 2001 det hidtidige totalindeks KAX.
Opgave-/byrdefordeling	<p>Belyser med udgangspunkt i opdelingen af offentlig forvaltning og service i stat, kommuner og sociale kasser og fonde, hvordan opgaver og finansieringsmæssige byrder er fordelt mellem delsektorerne.</p> <p>Ved opgavefordelingen inden for det offentlige ses på, hvilken sektor eller myndighed der har det direkte ansvar for løsning af opgaven, hvad enten der er tale om levering af en ydelse eller en overførsel til borgerne. Den opgaveudførende</p>

Definitioner og ordforklaringer

	enhed kan i mange tilfælde få udgiften helt eller delvist refunderet af andre offentlige myndigheder. Byrdefordelingen viser, hvordan den endelige finansieringsbyrde er fordelt på de forskellige offentlige delsektorer.
Overordnede offentlige tjenester	Denne hovedgruppe består i princippet af aktiviteter, der i deres natur er offentlige, dvs. at de ikke kan udføres af enkeltpersoner eller virksomheder. Hovedgruppen omfatter bl.a. den lovgivende forsamling, de lokale myndigheder, de lokale og overordnede udøvende organer, de overordnede penge- og finanspolitiske aktiviteter og deres organer, generel offentlig personalepolitik, centraliserede salgs- og købsaktiviteter, internationalt samkvem samt politi og forsvarsaktiviteter. Alle disse aktiviteter må anses for at være uundværlige i ethvert organiseret samfund.
Par	To voksne personer, der bor på samme adresse udgør et par i familiestatistikken, hvis de enten er gift med hinanden eller har indgået registreret partnerskab, eller hvis de har fælles børn uden at være gift med hinanden. Desuden medregnes ikke-gifte par uden fællesbørn, hvis der ikke er andre voksne på adressen, de er af hvert sit køn, ikke er søskende, og aldersforskellen er mindre end 15 år. Personer ned til 16 år kan indgå i et samboende par. Se også <i>Enlig</i> .
Parcelhus	Fritliggende enfamiliehus, der overvejende eller udelukkende tjener som bolig, og hvor der som hovedregel kun er én bolig.
Partikler	Betegnelse for partikler, der kan holde sig svævende i luft. I visse situationer defineres svævestøv som partikler med diameter mindre end 10µm. I andre tilfælde er svævestøvet defineret som de partikler, der opsamles ved en bestemt procedure, og som godt kan omfatte partikler større end 10µm.
Passiver	Regnskabsmæssigt udtryk for hvordan den samlede formue (aktiver) er finansieret.
Pengeinstitutter	Består af danske banker og sparekasser med en arbejdende kapital (egenkapital, ansvarlig indskudskapital og indlån) større end 250 mio. kr.
Pengemængden	Pengemængden består af sedler og mønt udenfor pengeinstitutsektoren med tillæg af husholdningernes, kommunernes og de ikke-finansielle virksomheders indskud på anfordring, opsigelse og tid i pengeinstitutterne.
Personindkomst	Omfatter summen af primær- og overførselsindkomst samt visse udenlandske indkomster, som ikke umiddelbart kan henføres til de ovenstående to indkomstarter.
Personkm	Transportenhed, nemlig en person transporteret en kilometer.
Persontransportarbejde	Måles i personkm.
Pesticider	Kemiske produkter til bekæmpelse af uønsket biologisk aktivitet, såsom insekter, ukrudt og svampe.
Primærindkomst	Omfatter løn o.l., herunder bidrag til arbejdsgiveradministrerede pensionsordninger og nettooverskud af selvstændig virksomhed. Erhvervsmæssige renteindtægter og renteudgifter er holdt ude fra opgørelsen af virksomhedsoverskuddet. Bl.a. af denne grund er det ikke muligt direkte at sammenligne selvstændiges og lønmodtageres primærindkomster.

Definitioner og ordforklaringer

Prioriteter	Lån mod pant i fast ejendom.
Prisindeks for indenlandsk vareforsyning	Indekset belyser udviklingen i producenterne og importørernes salgspriser ekskl. moms og indenlandske punktafgifter. Vægtgrundlaget, der er baseret på nationalregnskabets produktbalance for 1998, er lig summen af import- og produktionsværdierne til hjemmemarkedet ekskl. moms og punktafgifter
Prisniveauindeks	Ved at sammenholde købekraftpariteten med valutakursen får man et udtryk for den reelle forskel i prisniveauer mellem lande. I EU-prisundersøgelsen angiver prisniveauindekset prisniveauet i det enkelte land i forhold til gennemsnittet af EU. Hvis et land har et prisniveauindeks højere end 100, betyder det at prisniveauet i det pågældende land er højere end gennemsnittet i EU og omvendt.
Prisrelation	Forholdet mellem to priser. Anvendes til at belyse udviklingen i forholdet mellem et produkts pris og et til produktets fremstilling vigtigt produktionsmiddel.
Privat forbrugsudgift	Udgøres af summen af husholdningernes forbrug i alt og gruppen »Foreninger, organisationer mv.«, der omfatter den endelige anvendelse af den ikke-markeds-mæssige produktion i private forbrugsorienterede, ikke-udbyttegivende institutioner.
Private kursusudbydere	Omfatter kursusaktivitet i privat regi, fx private kursusvirksomheder, lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer, forvaltningsskoler og en række selvejende institutioner, samt kurser i oplysningsforbund, der ikke er i regi af daghøjskoler.
Produktionsskatter	Omfatter afgifter på produkter samt andre produktionsskatter. Sidstnævnte består altovervejende af ejendomsskatter samt vægtafgifter på motorkøretøjer anvendt i produktionen.
Påbegyndt byggeri	Den fysiske påbegyndelse af byggearbejdet. For erhvervsbygninger til landbrug mv. anmeldelsestidspunktet for byggearbejdet.
Realkredit-obligationer	Obligationer udstedt af realkreditinstitutioner.
Registrerede skibe	Skibe på mindst 20 BT i privat eller offentligt eje dog undtaget Søværnets skibe.
Registreret partnerskab	Registreret partnerskab er en ægteskabslignende relation mellem to personer af samme køn.
Rejser	Omfatter i betalingsbalancestatistikken indtjening ved udlændinges rejser og ophold her i landet og udgifter ved danskeres rejser og ophold i udlandet samt indtægter og udgifter ved grænsehandel.
Rene næringsstoffer	Gødningsforbruget: Indholdet af henholdsvis kvælstof (N), fosfor (P) og kalium (K) i de enkelte gødninger.
Renteindtægter	Omfatter i indkomststatistikken såvel private som erhvervs-mæssige renteindtægter. I Forbrugsundersøgelsen indgår kun private renteindtægter.
Renteindtægter, udbytter mv.	Omfatter, i statistikken over offentlige finanser, ud over de egentlige nominelle renter, dividender o.l. tillige kursgevinster minus eventuelle tab.
Renteudgifter mv.	Omfatter inden for offentlige finanser, såvel egentlige, pålydende eller nominelle renter som fordelte emissionskurstab og udgifter til leje af jord og rettigheder. Emissionskurstabile indgår (afskrives) i takt med, at lånene faktisk afdrages.
Reproduktionstallet	Netto: Det antal levendefødte piger som 1.000 kvinder bringer til verden, i løbet af de fertile aldre 15–49 år, hvis de føder og dør i overensstemmelse med et givet

Definitioner og ordforklaringer

	fertilitets- og dødelighedsniveau.
Returpapir	Indsamlet, delvist rensat og oparbejdet brugt papir.
Råvareprisindekset	Et delindeks af prisindekset for indenlandsk vareforsyning, som belyser udviklingen i priserne for importerede uforarbejdede råvarer og brændstoffer.
Salg af egne produkter	Faktureret salg af varer, som den enkelte virksomhed selv har tilvirket, behandlet eller samlet, samt varer, som virksomheden har ladet fremstille andetsteds på basis af materiale leveret af virksomheden.
Salg af varer og tjenester	Faktureret salg af varer og tjenester, som den enkelte virksomhed selv har tilvirket, behandlet eller samlet, samt varer, som virksomheden har ladet fremstille andetsteds på basis af materiale leveret af virksomheden.
Samfundsmæssige og sociale forhold	Denne hovedgruppe omfatter forskellige personorienterede tjenester, der udbydes til husholdningerne og enkeltpersoner. Hovedgruppen omfatter uddannelse, sundhedsvæsenet, social sikring, forskellige velfærdsmæssige tjenester, bolig og nærmiljø samt kulturelle, fritidsmæssige og religiøse tjenester.
Samlet fertilitet	Det antal levendefødte, som 1.000 kvinder ville sætte i verden i løbet af de fertile aldre 15-49 år, hvis 1) ingen af de 1.000 kvinder døde før det fyldte 50. år, og 2) de i hver aldersklasse fødte netop så mange børn som angivet ved årets fertilitetskvotienter.
Samlet indkomst	Forbrugsundersøgelsens data fremkommer ved at sammenholde forskellige datakilder. Det har derfor også været muligt at opstille et bredere indkomstbegreb end i den generelle registerbaserede indkomststatistik. I forbrugsundersøgelsens samlede indkomst indgår således bl.a. også indkomst ved sort arbejde, forskellige gevinster mv. For selvstændige er evt. virksomhedsrenteudgifter fratrukket.
Sammenhængende socialstatistik	Samlet årlig opgørelse over personer, der har modtaget indkomsterstøttende ydelser. Der kan enten være tale om modtagelse af midlertidige ydelser, dvs. arbejdsløshedsdagpenge, syge/barselsdagpenge, kontanthjælp/revalidering, orlov, aktivering – eller om modtagelse af varige ydelser, dvs. folkepension, førtidspension, efterløn/overgangsydelse. I opgørelsen skelnes mellem berørt ydelse, som er den eller de ydelsesarter, personen har modtaget i løbet af året, og dominerende ydelse, som er den ydelsesart, der inden for året dominerer mht. varighed.
SDR	Særlige trækningsrettigheder i IMF. SDR er et internationalt betalingsmiddel, som kan benyttes til betalinger mellem centralbankerne indbyrdes og mellem centralbankerne og IMF.
Sigtelse	Mistanke om strafbart forhold fremsat af politiet.
SITC	Standard International Trade Classification, udarbejdet af FN.
Skatkammerbeviser	Værdipapirer udstedt af staten med 3 eller 6 måneders løbetid. Skatkammerbeviser har ingen påtrykt rente, men den effektive rente bestemmes som forskellen mellem priser på købstidspunktet og hovedstolen. Skatkammerbeviser sælges hovedsagelig til pengeinstitutterne.
Skatter og afgifter	Defineres i statistikken over offentlige finanser som obligatoriske ydelser, der udskrives til sektoren for offentlig forvaltning og service uden nogen speciel modydelse. I den generelle statistik fordeles skatter og afgifter bl.a. på skattearter og nationalregnskabsgrupper. Indplaceringen af skatter og afgifter på de for-

Definitioner og ordforklaringer

skellige dele af nationalregnskabet er et forsøg på at afspejle de enkelte skatter og afgifters forskelligartede påvirkning af samfundsøkonomien. Skatterne og afgifterne opdeles i nationalregnskabet i produktions- og importskatter og løbende indkomst- og formueskatter samt kapitalbeskatning, og endvidere i bøder og obligatoriske gebyrer samt obligatoriske bidrag til sociale ordninger. Ved grupperingen af skatter og afgifter efter art er der alene taget hensyn til disses udskrivningsgrundlag.

Smalfortjeneste	Begrebet er det, der kommer tættest på det, som de fleste lønmodtagere forstår ved en timeløn.
SO₂	Se <i>Svovldioxid</i> .
Sociale ydelser i naturalier	Dette er betegnelsen for fx sygesikringsydelser og hjælpemidler som sektoren for offentlig forvaltning køber på markedet og fordeler til husholdningerne i form af hel eller delvis betaling til markedsproducenter for at levere visse specifikke produkter til husholdningerne.
Spillefilm	Film optaget til forevisning som biografilm (long film) med en længde på over 1.600 meter 35 mm. film (ca. 1 times spilletid). Film under 1.600 meter defineres normalt som kortfilm (ofte dokumentarfilm).
Statsgældsbeviser	Statspapirer med en løbetid på under 2 år.
Statsobligationer	Obligationer udstedt i Danmark af den danske stat.
Statsstøttede teatre	Foruden Det Kgl. Teater og landsdelsscenerne de teatre, som af Teaterrådet i henhold til loven om teatervirksomhed får bevilget statsstøtte til produktioner mv.
Straffelovsovertrædelser	Omfatter sædelighedsforbrydelser, voldsforbrydelser, ejendomsforbrydelser og andre forbrydelser, herunder statsforbrydelser, falsk forklaring, salg af narkotika mv.
Subsidier	Omfatter alle løbende overførsler fra det offentlige til virksomheder med en markedsrettet produktion. De samlede subsidier fordeles til henholdsvis offentlige kvasi-selskaber og private virksomheder. Subsidierne opdeles efter om det er produktsubsidier, dvs. tildeles proportionalt med produktion af varer, eller andre produktionssubsidier. Det skal nævnes, at dækning af underskud i offentlige kvasi-selskaber klassificeres som produktsubsidie.
Summarisk fertilitetskoefficient	Antal levendefødte pr. år pr. 1.000 personer i middelfolketallet.
Svovldioxid	Svovldioxid (SO ₂), på dansk svovltveilt er en giftig luftart, der fremkommer som biprodukt ved afbrænding af fx kul og olie. Svovldioxid spredes med vinden og bidrager til forurening af miljøet.
Sygesikring	Ordning der sikrer alle bosat i Danmark adgang til sygdomsbehandling og sundhedsvæsenets faciliteter uanset helbred, alder og indtægt. De sikrede kan uanset indtægtsforhold vælge mellem gruppe 1 med bl.a. fast og gratis lægehjælp og gruppe 2 med frit lægevalg og reduceret betaling.
Sælgerpantebrev	Pantebrev med sælger som kreditor og køber af fast ejendom som debitor.
Særlovsovertrædelser	Lovovertrædelser, som ikke er omfattet af straffeloven, fx overtrædelser af færdselsloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven samt skatte- og afgiftslove.

Definitioner og ordforklaringer

Søtransport	Kategori i betalingsbalancestatistikken: Indtægterne omfatter dels danske rederiers indtjening ved sejlads i udenrigsfart med undtagelse af fragt af varer fra udlandet til Danmark, dels udenlandske rederiers udgifter her i landet til bl.a. bugsering og skibsmæglere. Udgifterne omfatter dels danske rederiers udgifter i fremmede havne, dels udgifter til søfragten på importen ved udenlandske rederier.
Tilgang	Omfatter i uddannelsesstatistikken personer, der i løbet af en given periode (1. oktober til 30. september det følgende år) tilmelder sig en uddannelse eller en uddannelsesgruppe.
Tiltalefracfald	Undladelse i henhold til retsplejeloven af at rejse tiltale i en straffesag, fx hvis sagen er bagatelagtig eller over for unge.
Timecharter	Indtægter ved udlejning af skibe.
Togkm	Transportenhed, nemlig et tog bevæget en kilometer.
Tonkm	Transportenhed, nemlig et tons gods transporteret en kilometer.
Tonnage	Angiver kapacitet af et skib. Et mål for tonnagen er bruttotonnagen (BT).
Trafikarbejde	Antal kørte kilometre.
Transportarbejde	En beregning af danske lastbilers transport, som både tager hensyn til godsmængde og turens længde. Det måles i tonkm, der defineres som et tons gods transporteret en kilometer.
Trampfart	Angiver sejlads med skibe, der ikke er i linjefart.
Transit/transfer lufttrafik	Angiver trafik, der mellemlander. Transit angiver, at rejsen fortsætter med samme fly. Transfer angiver, at der skiftes fly.
Udslip	Udslip af forurenende stoffer i fast, flydende eller gasformig tilstand.
Udstedte byggetilladelser	Tilladelse til at påbegynde byggeri givet af den kommunale bygningsmyndighed.
Udtræk af indkomst fra kvasiselskaber	Beregnes for de offentlige selskabslignende driftsvirksomheder, der optræder på de offentlige regnskaber, men som ikke indgår i offentlig forvaltning og service fx havnevæsener og Finanstilsynet. Ved beregningen af overskuddet indgår de beregnede afskrivninger som en driftsudgift. Endvidere indgår statens andel af Nationalbankens overskud.
Valg, folketingsvalg	Folketingsvalg afholdes med højst 4 års mellemrum, senest den 8. februar 2005.
Valg, regionsvalg	Regionsvalg afholdes hvert 4. år. Første gang var i november 2005 med henblik på sammensætningen af regionsrådene, der trådte i funktion i forbindelse med reformen af den administrative struktur den 1. januar 2007.
Valg, kommunale	Valg til de kommunale råd afholdes hvert 4. år, senest i november 2005.
Valg, menighedsrådsvalg	Menighedsrådsvalg afholdes hvert 4. år i november måned blandt folkekirkens medlemmer, senest afholdt i 2004.
Valg, Europa-parlamentet	Valg til Europa-parlamentet afholdes hvert 4. år, senest 13. juni 2004.

Definitioner og ordforklaringer

Valutareserven	Danmarks Nationalbanks beholdning af likvide midler der kan benyttes til betalinger over for udlandet. Valutareserven består af Nationalbankens guldbeholdning, fordringen på Den Internationale Valutafond og Den Europæiske Centralbank, reservestillingen i IMF og Nationalbankens fordringer på udlandet.
Vandforsyning	En vandforsyning består af ét eller flere vandværker, én eller flere indvindingsboringer og et forsyningsnet. Almene vandforsyninger karakteriseres ved enheder, som forsyner mindst ti husstande med drikkevand.
Vandringsoverskud	Nettoindvandring: Indvandring minus udvandring.
Vandværk	Ved vandværk forstås et vandbehandlingsanlæg med hertil knyttet rentvandsbeholder. Råvandstilførslen kan stamme fra én eller flere indvindingsboringer.
Vareforbrug	Det forbrug som medgår til omsætningen, i form af rå- og hjælpestoffer, handelsvarer og energiprodukter samt direkte udgifter i forbindelse med købet som fx told og fragt.
Vareforbrug mv.	Vareforbrug og køb af lønarbejde og underentrepriser.
Varer	I betalingsbalancestatistikken opgøres både import og eksport af varer fob, hvilket i praksis vil sige, at udenrigshandelens importangivelser cif reduceres for påløbne fragtomkostninger ved søtransport. Endvidere korrigeres udenrigshandelstatistikken for en række mindre poster
Varetægtsfængsling	Frihedsberøvelse iflg. retskendelse for at sikre en sigtet persons tilstedeværelse.
Vestlige lande	Vestlige lande omfatter alle EU-lande samt Island, Norge, Andorra, Liechtenstein, Monaco, San Marino, Schweiz, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand.
Vielseskvotient	Antal vielser pr. 1.000 indbyggere.
Virksomhed	En lokal økonomisk enhed.
Virksomme stoffer	Bekæmpelsesmidler. Indholdet af aktive stoffer i de enkelte bekæmpelsesmidler, dvs. uden fyldstoffer, vand mv. Mængden af virksomme stoffer varierer med bekæmpelsesmidlet (fra ca. 10 pct. til ca. 80 pct. af handelsmængden).
Voksen- og efteruddannelse	Omfatter voksen- og efteruddannelse efter afslutning af grundskoleniveauet. Kursusaktiviteten sigter mod at erhverve eller vedligeholde kompetencer.
Værditilvækst	Værditilvækst beregnes som nettoomsætning minus vareforbrug.
Ægtepar	I familiestatistikken er et ægtepar to personer, der er gift med hinanden, og som bor på samme adresse.
Ømu-gæld	ØMU-gælden er en konsolideret opgørelse af udvalgte gældsposter (til nominal værdi) for offentlig forvaltning og service. Disse passivposter er: 1) sedler og mønt samt indskud, 2) værdipapirer undtagen aktier og 3) lån. En mere fuldstændig opgørelse er den såkaldte nettogæld (til markedsværdi) som offentliggøres i sammenhæng med de finansielle konti for offentlig forvaltning og service. Nettogælden beregner forskellen imellem de samlede finansielle aktiver og passiver.
Øvrige tjenester	I betalingsbalancen en række transaktioner af løbende karakter fx vedrørende land- og lufttransport, forsikringer og licenser.